

TOAMNA LUI VLAD POHILĂ

Toamna, cu lumina ei ruginiu-însořită ne verifică rezultatele și ne cheamă spre totalizări, sinteze, evaluări. Frustrându-ne prin decorul bogat al verii, ne deschide alt spațiu, pentru vise, gânduri, socoteli despre noi și despre oamenii din jurul nostru. Cum se spune – tot ce trebuia să crească, a crescut, s-a copt, tot ce e de cules, se culege.

E timpul toamnei lui Vlad Pohilă. Ne referim la *Vlad Pohilă. Biobibliografie*, care a văzut lumina tiparului în vara acestui an. Lucrarea a fost lansată, vorbită, lăudată, premiată, poate chiar invidiată și criticată – dar toate s-au produs în trecere, în fugă, înghesuit, printre alte evenimente.

În ajunul Zilei Mondiale a Informației (26 noiembrie) se cade să vorbim despre cum o biobibliografie, un instrument de greu cântar la creionarea portretului unei personalități, contribuie la cunoașterea clară a vieții și activității sale, fie și prin simplul fapt că adună toată informația despre ce a făcut, cum a trăit, prin faptul că remarcă culmile și limitele unui segment de activitate – creația personalității respective.

O biobibliografie funcționează ca o oglindă. Avem în față o lucrare/ versiune tipărită a lui Vlad Pohilă. Ea își propune să invite cititorii să-l cunoască mai bine, să afle lucruri multe și interesante despre el. Putem s-o abordăm ca pe un *studiu de caz Vlad Pohilă* și să-l examinăm în detaliu.

O lucrare bibliografică de calitate oferă o privire din interior. Aceasta deschide o fereastră către lumea lui Vlad Pohilă, o lume, care cu excepția celor apropiați, prieteni și colegi, e rareori văzută și mai rar cunoscută. Ne permite să urmărim cum gândea în anumite situații, ce îl îngrijora și îl îngrijorează în continuare, la ce

a sperat și mai speră, când a ezitat, când și cum s-a angajat, când a radiat de bucurie, când a regretat sau a reflectat. Ne atrage în lumea lui, ne face să privim din perspectiva sa și, uneori, chiar ne dă ocazia să-i împărtășim experiențele.

Biobibliografia este ca o poveste despre cineva, mai ales a unui om de litere, unde literatura și viața se întâlnesc, iar personajul principal apare în fața noastră cu o imagine îmbunătățită (în sensul întregirii), dându-ne posibilitatea să-l vedem într-o gamă variată de împrejurări. Pe Vlad îl vedem în calitate de student, ziarist, redactor-șef, redactor științific, lector, lingvist, îngrijitor de ediții științifice, prefațator, postfațator, traducător, eseist, publicist, călător prin locuri frumoase, semnificative, dar și prin cărți. Înțelegerea noastră devine și mai profundă având acces la ce gândește, ce simte Vlad Pohilă, mai ales prin interviurile de la sfârșitul acestui volum.

Vlad nu este unul dintre acei oameni care trăiesc uitându-se în urmă, nu trăiește cu momentele din trecut. Dimpotrivă, se simte bine pentru ce a făcut, de bunăvoie sau constrâns, din plăcere sau cu sacrificii personale considerabile. Fiecare dintre noi are obligații morale, față de noi înșine și față de ceilalți. Se zice că etica se ocupă cu obligațiile față de ceilalți. Dar să abordăm un pic altfel, diferit, responsabilitățile noastre, ca pe niște inele concentrice. Oamenii știu că cele din exterior sunt responsabilități față de comunitate și societate. Mai aproape de centru sunt inelele profund personale, constând în responsabilități față de sine. Timp de mulți ani Vlad și-a neglijat aceste responsabilități centrale. Rezultatul... rămâne în cercurile interioare, în segmentul de prieteni, iar familia sunt cărțile, operele sale, scrisul...

Oamenii care nu se compară cu alții nu pot să se evalueze cu adevărat. Dar Vlad nici nu știu dacă și-a propus un astfel de scop. Dacă s-ar evalua, care comparații ar fi relevante? Cele exterioare? Cele interioare? Cele centrale?

O biobibliografie transformă viața și activitatea unei personalități într-o entitate cuantificabilă, comparabilă cu performanțele altora. O biobibliografie ne oferă mai multe date pentru dimensiunile exterioare. Biobibliografia nu urmărește scopul să ne arate locul ocupat sau când s-a ajuns la linia de sosire, ci cu ce a ajuns protagonistul la linia de sosire.

Bibliografia înregistrează 1726 publicații/ titluri (numerotare directă). Dar acest număr nu exprimă, de fapt, numărul real de titluri publicate de Vlad Pohilă. Un număr de 296 de titluri au fost descrise sub genericile paginii de ziar pe care o îngrijea Vlad Pohilă la o ediție periodică sau alta, în lucrările elaborate în colaborare sau în coautorat. De exemplu, la numărul 499 (p. 66), precum și sub titlul generic *Când „a” poate fi și „o”*, sunt incluse 18 titluri, printre care: *Paradoxuri ortografice*; *Nume de locuitori pe mapamond*; *Să știm cum ne numim*; *Afirmații și negații*; *Cu și fără „NU”*; *Nume de agent – sensuri și cuvinte noi*; *Bălți sau Bălții, sau Bălțiul este sau sunt un oraș mare?* etc. (*Dicționar al greșelilor de limbă*, 1998, p. 227-282). Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a optat pentru varianta: *o sursă – mai multe titluri*. Deci, de facto, *Biobibliografia* lui Vlad Pohilă descrie 2022 titluri.

Un alt aspect care trebuie lămurit odată ce ne-am propus să răspundem la întrebarea „Cu ce a ajuns Vlad Pohilă la cântarul prealabil?”. Multe dintre articolele publicistice, multe dintre eseurile splendide ale lui Vlad au fost reeditate, republicate, reluate de alte ediții periodice fie imediat după apariție, fie mai târziu, peste ani, relevând astfel importanța subiectului abordat și dezvăluind interesul publicului față de opera sa. Astfel, *Biobibliografia* relatează 308 articole republicate în alte surse decât prima apariție – unele de două ori, altele de trei, patru și chiar de cinci ori. De data aceasta Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a utilizat, în ordonarea materialului, principiul *un titlu – mai multe surse*. De exemplu, articolul *Limba română din Republica Moldova, între primejdii și speranțe* a fost publicat în revista *Limba Română*, 2003, nr. 1, p. 13-17; în revista *Probleme de lingvistică generală și romanică*, 2003, vol. 1, p. 273-278; în revista *Oglinda literară* din Focșani, 2008, sept., nr. 81, p. 3753-3755, în volumul de autor *Și totuși, limba română* (Prometeu, 2008), p. 29-36. O numerotare continuă titlu/ sursă ar face să crească numărul de publicații înregistrate de *Biobibliografie* la un total de 2330.

Ion Șpac, recunoscut bibliograf și cercetător la Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei, consideră că fiecare sursă ar fi trebuit înregistrată aparte. *Biobibliografia* de față ni le prezintă reunite, și, astfel, putem urmări, considerăm, evoluția fiecărui articol în parte.

Principiul ordonator și structural a fost dictat de informația pe care am avut-o la dispoziție. Cea mai solidă structură se consideră a fi separarea – distincția, diferențierea, selecția. Am extras informația despre Vlad Pohilă din realitatea literară. Astfel, *Biobibliografia* lui Vlad Pohilă este o selecție și o construcție. Biobibliografia, atunci când este folosită pentru a construi și evidenția o personalitate, este echivalentă unei distincții între *parte* și *întreg*, întregul fiind cultura și scrierea contemporană, iar parte fiind Vlad Pohilă.

Elaborarea unei biobibliografii presupune o muncă de selecție, adică munca de a alege și de a respinge, pentru a identifica tot ce este, în cazul nostru, Vlad Pohilă. Un bibliograf lucrează cu datele consultate la fel cum un sculptor lucrează la o sculptură dintr-un bloc de marmură. Cunoscutul psiholog William James spunea că, de fapt, „statuia era în blocul de marmură dintotdeauna. Dar erau încă o mie de alte statui pe lângă aceasta și numai sculptorul este cel căruia trebuie să-i mulțumim pentru că a extras-o pe aceasta dintre celelalte”. Altfel, dar tot despre acest proces, spune Pablo Picasso: „Cum un bloc de piatră poate deveni un leu? E ușor. Pur și simplu, iau o daltă și dau la o parte tot ceea ce nu seamănă cu un leu”. Tot așa s-a lucrat și cu informația despre Vlad Pohilă pe care bibliograful a extras-o din materialul brut și nediferențiat, precum sculptorul, prin alegeri, selectând anumite date din acest material. Cititorul vede doar rezultatul. Nu și o imagine a întregului travaliu pe care-l realizează bibliograful.

Bibliograful este cel care abstrage materialul: alți sculptori, alte statui, alți bibliografi, alte produse, alte lucrări. Drept o demonstrație este punctul de vedere al lui Ion Șpac (unica, de fapt, obiecție a marelui specialist în ale bibliografiei asupra calității acestei lucrări) vizavi de structurarea materialului informațional în biobibliografia dată.

O biobibliografie construiește o personalitate. A construi, în sensul cuvântului grecesc, utilizat de Euclid, înseamnă a reuni niște lucruri și a le aranja. *Biobibliografia* reunește mărimi, relații și proporții care fac personalitatea lui Vlad Pohilă nu doar vizibilă, clară, dar și măsurabilă, după cum am demonstrat mai devreme. Parafrazându-l pe Nietzsche, bibliograful muncește la o pagină de bibliografie la fel cum se muncește la o sculptură.

Până în 2010 opera și viața lui Vlad Pohilă avea margini vagi, neconturate pentru cineva doritor să o cunoască, dar neînarmat cu o hartă bine definită care să acopere întreaga zonă Vlad Pohilă, și care să urmărească văile, potecile, suișurile și coborâșurile, regiunile aride și cele mănoase ale fenomenului, a dimensiunii sale sociale și culturale.

Principiul ordonării cronologice în cadrul capitolelor ne permite foarte ușor să analizăm productivitatea creativă a lui Vlad. *Biobibliografia* cuprinde activitatea sa pe parcursul a 41 de ani: 1968-2009. În acești ani a publicat, am menționat deja, 2330 articole și volume de autor. Au fost ani mai zeloși, ani mai săraci în publicații. Din 1968 până în 1978 scrie, în medie, 4 articole pe an (de la 1 la 5 în diferiți ani). În următorii zece ani urmărim o creștere considerabilă a numărului de articole publicate – în medie, 30, anul 1989 fiind cel mai productiv – înregistrează 74 de articole, cel mai mare indicator din primii douăzeci de ani de activitate literară. Adevărata escaladare a domeniului literar/jurnalistic începe în acest an de cotitură în istoria Republicii Moldova. Scrie, în medie, câte 70 de articole anual în următorii 10 ani, iar din anul 2000 înregistrează un record constant de 90 articole anual (în 2000 – 104 articole și lucrări; în 2007 – 111; în 2008 – 132 articole și lucrări publicate). Cronologia ne permite să identificăm cât și când a scris Vlad Pohilă. Ne mai permite să cunoaștem când Vlad Pohilă și-a luat, din când în când, pauze (menționăm doar două: 1985 – 8 publicații; 2001 – din perioada foarte fructuoasă a protagonistului – doar 30 de publicații), câte o asceză necesară a scrisului! După care revenea mai productiv sau cu câte un volum de autor.

Informația despre Vlad Pohilă devine, prin biobibliografie, vizibilă. În 41 de ani de activitate gazetărească și literară a publicat 6 volume de autor; 4 nuvele; o povestire; 1160 de articole publicistice; a tradus 112 publicații dintre care 18 titluri de carte, 94 articole, povestiri, nuvele etc.; a redactat 175 de volume; coautor la 4 titluri de carte și la 61 de articole în ediții periodice sau culegeri; a scris 31 de prefețe la diverse volume; a publicat 129 de recenzii (selecția materialului s-a încheiat la 31 octombrie 2009).

Dacă informația despre CE?, CÂT? și CÂND? este vizibilă, informația despre CUM?, nu! Autorul, ca și bibliograful, pune în

mișcare cantități colosale de informații pentru a putea îndeplini sarcinile de muncă, iar valoarea unei lucrări este dată de cantitatea de travaliu desfășurată de autor și de cantitatea de timp dedicată acestui travaliu. O lucrare are consistență și valoare dacă conține o mare cantitate de *exformație*. Exformația este acel ansamblu de informații pe care le are autorul atunci când scrie, fără a fi prezent în lucrare. Este ceea ce a fost înlăturat *en route*, înaintea exprimării. Exformația se referă la activitățile mentale pe care le desfășurăm pentru a putea spune ceea ce vrem să spunem. Este informația eliminată, tot ceea ce nu spunem de fapt, dar avem totuși în minte înainte, sau în timp ce spunem sau scriem ceva, afirma Tor Nørretranders. Putem doar să ne imaginăm, câtă informație a consultat, a lecturat, a analizat în procesul creației, scrierii textelor sale Vlad Pohilă, pe care-l cunoaștem ca cel mai avid cititor. Dar exformația devine vizibilă doar în contextul creației. Ne vine greu să măsurăm complexitatea operei lui Vlad tocmai din acest considerent. Vedem doar rezultatele.

Despre Vlad Pohilă s-a mai scris, dar, vorba profesorului Ion Stoica, „fără bibliografie rămânem în intuiție și în eseu. Doar prin bibliografie trecem în știință, în ordonare analitică și în sinteză savantă”. Dacă știința este considerată drept o articulare și o explicare a cunoașterii care este deja aplicată, creația lui Vlad Pohilă trebuie considerată științifică. După Albert Einstein, întreaga știință nu este altceva decât o rafinare a gândirii de fiecare zi. Or, aceasta face Vlad Pohilă prin opera sa. Pentru a ilustra cele expuse, aducem exemple de genuri științifice abordate de Vlad: a scris 410 eseuri; a publicat 51 note de călătorie; 129 de recenzii; 35 de postfețe și prefețe; a redactat 76 de lucrări de referință, inclusiv mai multe ghiduri și 4 dicționare. După 1989, toată țara învăța limba română după ghidurile și articolele lui Vlad Pohilă. Caracterul științific al lucrărilor sale îl demonstrează revistele științifice care i-au găzduit lucrările: *Limba Română*, *Limba și literatura română*, *Revista de lingvistică și știință literară*, *Revista de drept privat*, *Tyragetia*, *BiblioPolis (revistă de biblioteconomie și științe ale informării)*, *Analele Universității „Spiru Haret”*. *Seria filologie*, *Akademios*, *Basarabia*, *Didactica Pro*, *Știința*, *Viața Basarabiei*, *Univers Pedagogic Pro* etc., precum și publicațiile din culegerile materialelor diferitor conferințe științifice sau articolele

din enciclopedii, dicționare. Făcând un calcul aproximativ, după tipul de articole, după locul de publicare și, subiectiv, după ceea ce am citit și cunoaștem, putem afirma că peste 800 de lucrări (carte, articole) au caracter științific.

Indicatorii bibliometrici ne oferă posibilitatea de a vedea implicarea sa, generarea subiectelor polemice, prin articolele sale demonstrându-și atitudinea pe marginea unor subiecte-probleme. Asistate de interviurile oferite sau realizate, avem subiectele abordate mai complet. Genul *dezbateri* evidențiază *probleme de rezolvat, invitații la discuții, atenționări de stări etc. Biobibliografia* înregistrează 64 polemici prin care, după cum spunea Grigore Vieru, *îl apără pe Eminescu de programul demolator al ponegritorilor năimiți sau rătăciți*, apără limba română, apără demnitatea națională, dar mai anticipă și atenționează asupra unor probleme, asupra unor stări, asupra unor decizii: *Armata imperială va deveni... națională* (1992); *Năruirea „miturilor” găgăuze*: [note polemice privind „dreptul” la o formație statală în cadrul Republicii Moldova] (1994); *Rog să nu-mi „predestinați” numele* [note polemice despre fandoaseala intelectuală a unor publiciști de la Chișinău] (1998); *De ce vor unii să stingă Focul din vatra strămoșească* (2000); *Când limba națională este lăsată la chereumul unor cârpaci...* (2003); *Ca o frunză în bătaia vântoaielor* [aspecte social-politice ale funcționării limbii oficiale (de stat) în Republica Moldova] (2005).

Bibliografia mai înregistrează și 51 comentarii la diverse acțiuni, stări, probleme, care, la fel ca și polemicile, demonstrează acele calități specifice lui Vlad Pohlă, evidențiate de Gr. Vieru – *sinceritate, moralitate și curaj*. Dezbaterile și notele polemice arată gradul de implicare civică și de angajament patriotic al lui Vlad Pohlă.

Grigore Vieru scria în emoționanta tabletă *De ce mi-e drag Vlad Pohlă*: „Pentru că aparține cu toată ființa vieții naționale, iar propria lui viață a devenit parte a luptei pentru renașterea noastră spirituală”. Îi mai este drag Vlad „pentru nervul publicistic dezgolit și pentru strălucitul logos ziaristic aplecat spre problemele și suferințele noastre”, „pentru concretele și hotărârile sale acțiuni întru apărarea Limbii Române pe tragicul pământ dintre Nistru și Prut”.

Metaforic vorbind, o biobibliografie este un reflector care luminează doar fața unui singur actor de pe scenă. Biobibliografia este o oglindă, am mai afirmat la început. Privindu-se prin oglindă, Vlad Pohilă se vede prin ochii noștri, se vede din afară, își vede lumea lui, este lăcașul din care vede lumea despre care scrie pentru noi. Biobibliografia îi va permite să se vadă pe el însuși așa cum ne apare nouă, celor din jur. Oamenii se văd doar din interior. Pentru a se putea compara cu alții, trebuie să se vadă așa cum îl văd ceilalți. Biobibliografia permite acest lucru.

Însă a avea și a prezenta informații despre Vlad Pohilă nu este același lucru cu a-l cunoaște pe Vlad Pohilă. Ce se află în spatele unui nume? Dacă te numești Vlad Pohilă?.. Este important, mai întâi, să stabilim parametrii esențiali ai lui Vlad Pohilă: O drăgoste înăscută pentru limbă; este cineva pe care nimic nu este irosit; Vlad nu creează ca să-și facă o imagine; Vlad niciodată nu s-a întrebat ce imagine are, cum trebuie să fie imaginea sa; el este, pur și simplu, entuziasmat de munca sa; își pune munca la vedere; Vlad aparține sieși, este directorul său general, directorul executiv al propriei vieți, chiar dacă se află în statele de plată la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”; este omul curiozității de nesatisfăcut; râde ușor și întotdeauna când comunică cu oameni care-i plac; spontanul, excentricul Vlad Pohilă este hotărât și dedicat complet meseriei sale; petrece timpul la fel de ușor cu oamenii deștepți, inteligenți dar și cu oameni ciudați, oameni pe care alții îi reneagă (veți întâlni numele lor în *Biobibliografie*); învață lucruri mari din experiențe mici; își sincronizează viața profesională cu adevărul sine; Vlad este propriul său calendar. Este o ființă umană, dar și o instituție. Acești parametri se desprind din subiectele abordate, din modul în care le tratează, din reacțiile sale scriitoricești la lumea din jurul său; la procesul literar din Republica Moldova; din atitudinea sa față de oameni, din atitudinea oamenilor față de Vlad Pohilă (compartimentul *Viața și activitatea*), din observații și interacțiuni proprii.

Vlad nu este un abțibild să-l lipim pe reverul costumului. Nici biobibliografia nu este un abțibild care să-l descrie pe Vlad Pohilă. Puțini oameni pot spune că profesia lor este adevărata lor chemare. Vlad o spune. Fiecare om este un set de diferite caracteristici, virtuți, neajunsuri. Vlad este un set de abilități pozitive, creative.

Diferența este că Vlad își poate controla pachetul său și mesajul pe care îl trimite acest pachet. El nu-și parchează personalitatea într-un colț, el o pune la muncă. Este grozav, este nemaipomenit să faci parte din echipa Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

Biobibliografia este un instrumentar consistent de acces și re-găsire a informației despre Vlad Pohlă prin indexuri – *de nume, de subiecte, de periodice, de resurse electronice*. Folosim aceste instrumente ca bază a unui dialog continuu cu Vlad Pohlă, ca bază a unor evaluări formale. Așadar, indexul de subiecte semnalează 66 de teme abordate mai des de Vlad Pohlă în scrierile sale. Evidențiem patru mari direcții/ descriptori/ generice – *Literatură* (315); *Carte, lectură* (223); *Social* (148); *Artă* (123), *Cultură* (124), *Istorie* (114). De exemplu, *Arta* are subdirecții ca *arta cinematografică, arta fotografică, arta plastică, arta populară*, ca să vedeți întinderea subiectelor tratate de protagonistul nostru. Dar Vlad mai scrie și despre presă, jurnalism (136); etnologie, geografie (105), economie (55); știință (29); medicină, moralitate, etică (29); religie (16), sport, turism (8).

Vlad are multe subiecte preferate, subiecte durute la care se întoarce adesea, le reia, le reabordează în funcție de contextul și timpurile metamorfozate. Vorba lui Nietzsche: „Durerea e cel mai puternic ajutor al memoriei”. Aceste subiecte – neam, istorie, limba română, anticomunism – sunt prezente în majoritatea articolelor și volumelor sale, le repetă ca pe un descântec ca să ne descotorosească de molima comunistă. Sunt cuvinte care unesc varietatea de specii și genuri literare și științifice pe care le produce Vlad Pohlă. Sunt cuvinte pe care și-a constituit opera, pe care își sprijină creația. Doar câteva exemple: subiectul *anticomunism* a fost abordat în 38 publicații; *limba română* – 166; *limba română din afara României* – 10; *cultivarea limbii române* – 65; *ortografia limbii române* – 27; *istoria limbii române* – 90; *lingvistica* – 127; *istoria românilor* – 63; *lupta pentru identitatea națională* – 20; *politica externă și internă a Republicii Moldova* – 85; *relații interetnice* – 28; iar subiectul *românism* – în 128 de publicații. Întrebat de Irina Nechit, în excelentul interviu *Nu mă mai satur de frumusețea și bogăția limbii române...*, dacă următorul său articol tot despre limba română va fi, Vlad a răspuns hotărât: „Totul începe și totul culminează, în existența mea, cu fascinația pentru

limba română. Abia după aceasta urmează „extensiile tematice” în munca mea de gazetar”. Iarăși, a câta oară, observăm modestia încăpățânată a lui Vlad care se consideră doar un gazetar. Munca creativă, zeloasă a lui Vlad Pohilă *colapsează* în lucrări de mare răsunet. Exemple de reeditări am adus mai sus.

Vlad Pohilă s-a produs pe trei nivele: local, național și internațional. La nivel național, a publicat în 63 de reviste și ziare; și-a publicat lucrările la editurile *Știința*, *Lumina*, *ARC*, *Prometeu*. Unde numai nu a publicat? Găsim publicații înregistrate în 37 de ediții periodice străine din: București, Iași, Alba Iulia, Oradea, Baia Mare, Ploiești, Dorohoi, Sibiu, Bistrița-Năsăud (România), Cernăuți (Ucraina), Paris (Franța), Tartu (Estonia), Riga (Letonia), Kaunas, Vilnius (Lituania), Cracovia (Polonia), Stara Zagora, Sofia (Bulgaria), Praga (Cehia), Minsk (Belarus), Moscova (Federația Rusă), Belgrad (Serbia), Erevan (Armenia), Detroit, Chicago (SUA), Toronto (Canada) etc.

Explorează fecund și lumea virtuală. A publicat în 20 de reviste on-line, dintre care semnalăm: revista on-line *Agero* a Asociației Germano-Române; *Buletinul on-line de informații al Românilor din Australia*; *Flacăra* lui Adrian Păunescu; revista on-line de literatură și cultură *Luceafărul Românesc* (SUA); *Observatorul* (Canada); revista de atitudine și cultură *Noi, NU!*; *Noidacii.ro*; *Romanian VIP.com* (SUA) etc.

Indexul de nume include 902 personalități. Ponderea sau profunzimea unui lucru este o măsură a numărului de surprize la care un obiect a fost supus în istoria sa. Putem aplica această măsură și la Vlad Pohilă. Profunzimea personalității sale arată câte interacțiuni a avut cu lumea din jur. Cu aceste 902 de personalități a comunicat profesional, a scris despre ei sau ei au scris despre el. În această interacțiune s-au utilizat și s-au exclus cantități enorme de informație. Or, tocmai aceasta, după Tor Nørretranders, constituie profunzimea personalității. Vlad a scris 308 portrete despre personalități chișinăuiene și din afara țării. Unele au fost schițe de portrete, altele însă consistente eseuri despre personalități marcante. A scris mult și cu drag despre colegii săi lingviști, despre cei care au slujit limba, de la noi sau din alte țări și orașe: Eugen Coșeriu, Mioara Avram, George Pruteanu, Silviu Berejan, Ion Dumeniuk, Valentin Mândăcanu,

Irina Condrea, Maria Cosniceanu, Ion Melniciuc, Gheorghe Do-diță, Anatol Eremia etc.

Într-o lume ca a noastră, subiectivă, unde *Eul* tronează, Vlad se detașează ușor de *Eu* și scrie despre *Alții*, evidențiind valoarea lor, contribuțiile lor la un domeniu sau altul. Scrie cu drag, nu din datorie, mai ales despre confrății de condei – ziariști, scriitori: Grigore Vieru, Aureliu Busuioc, Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Vasile Bahnaru, Alexandru Bantoș, Vlad Bercu, Ludmila Bulat, Val Butnaru, Petru Bogatu, Vsevolod Cernei, Luminița Dumbrăveanu, Vasile Gârneț, Emilia Ghețu, Tamara Gorincioi, Efim Josanu, Eugen Lungu, Anatol Moraru, Victor Moraru, Ion Proca, Alecu Reniță, Nicolae Roibu, Nicolae Rusu, Constantin Tănase, Andrei Vartic, Claudia Partole și mulți alții.

Vlad a scris mult despre arta basarabeană, am menționat-o mai sus, cu mult sârg a promovat personalitățile din domeniul muzicii și artelor plastice. Sunt cunoscute eseurile sale despre Maria Tănase, Constanța Târțău, Gheorghe Zamfir, Maria Cebotari, Ninela Caranfil, Sabin Bălașa, Teodor Buzu, Alexei Colâbneac, Eugen Doga, Aurel Guțu, Vlad Ioviță, Vitalie Poclitaru, Sergiu Puică, Glebus Sainciuc, Nicolae Sulac, Simion Zamșa, Paulina Zavtoni, Tudor Zbârnea și câți alții...

S-a schimbat oare Vlad Pohilă de-a lungul celor 41 de ani de carieră literară? S-a schimbat, dar a rămas același... Dragostea de oameni l-a menținut și îl menține în echilibru, pe care aparent nu-l are. Deschiderea lui spre oameni i-au permis să scrie, dragostea lui de oameni l-a făcut să scrie. Și prin acest exercițiu moral de a scrie despre alții a rămas același – generos și bucurat de oameni.

Prin acest exercițiu, și-a pus amprenta asupra lumii și lumea și-a pus amprenta asupra lui. *Biobibliografia* ne oferă destul material pentru a putea să identificăm oamenii care i-au servit ca model, care l-au învățat lucruri importante despre viață și responsabilitate. Unii l-au tulburat, alții l-au determinat să se oprească pentru a reflecta... Alții l-au îndemnat să scrie, că o face bine. De la unii a învățat omenia, de la alții – patriotismul, mândria de Țară... Doar câteva nume: Mihai Eminescu, Grigore Vieru, Raoul Șorban, Sava Iancovici-Gârleanu, Mioara Avram, Lilli Promet, Zamfira Mihail. Un model înseamnă valoare. Îl poți urma doar

dacă tu, la rându-ți, reprezinți valoare. După aceste modele putem evalua și valoarea lui Vlad Pohilă.

„Știi a găsi bucuria creației cam în fiecare text”, recunoaște Vlad în interviul Irinei Nechit. Bucuria creației o simte și atunci când lucrează în coautorat. A colaborat cu S. Berejan, T. Cotelnic, I. Ețcu, N. Mățaș la *Norme ortografice, ortoepice și de punctuație ale limbii române* (1990); cu Valentin Guțu și Eugen Lungu la *Dicționar al greșelilor de limbă* (1998), care a avut trei ediții (1998, 2001, 2004). A scris în colaborare cu alți specialiști 61 de articole publicate în culegeri sau în periodice din țară. A lucrat cu Tamara Gorincioi, Victor Moraru, Nicolae Roibu, Claudia Slutu-Grama, Rodica Mahu, Vasile Șoimaru, Luminița Dumbrăveanu, Ion Șpac ș.a.

Bucuria creației Vlad Pohilă o găsește și în traducere. *Biobibliografia* raportează 18 volume traduse și 94 de nuvele, povestiri, articole din culegeri și periodice străine. L-au preocupat și problemele legate de teoria și practica traducerii. În *Biobibliografie* găsim 24 de articole la acest subiect.

Informația despre Vlad Pohilă, selectată din avalanșa dezordonată de date despre procesul literar și publicistic, a căpătat un conținut distinct și a obținut o formă durabilă. Închis între două coperti, în cele 288 de pagini, ordonat într-o manieră accesibilă, Vlad Pohilă așteaptă cuminte cititorul, așteaptă un feedback la activitatea sa. Și nimeni nu mai poate să intervină, să schimbe ceva din ceea ce a făcut Vlad în acei 41 de ani de activitate jurnalistică, literară, științifică, culturală, socială. Nici măcar el.

Biobibliografia trebuia să apară în 2008, la aniversarea de 55 de ani ai protagonistului, dar a ieșit cu o întârziere de doi ani. Este cunoscut faptul că nici un proiect nu poate specifica în întregime modul său de realizare practică, dar barem când e vorba despre un proiect legat de Vlad Pohilă.

La fel, este cunoscut și faptul că studiul biobibliografic nu este un act rapid. Acesta cere multă mîgală, precizări, reveniri, relaționări, trimiteri, structurări, ordonări. Studiul nostru biobibliografic oferă date statistice care, combinate, analizate, relaționate, ne-au permis o analiză a randamentului scriitoricesc, editorial, științific al lui Vlad Pohilă. Studiul ne mai oferă o analiză a impactului scrierilor unei persoane asupra proceselor sociale, culturale, ne

oferă posibilitatea de a calcula nivelul implicării sale în problemele unui domeniu, a unei comunități... *Biobibliografia* ne trimite la concluzia că Vlad Pohilă s-a implicat activ în problemele sociale, culturale, economice, istorice...

Toate informațiile despre Vlad Pohilă s-au adunat într-un singur spațiu informațional – biobibliografia. Doar dialogurile cu sine însuși nu sunt incluse în acest volum. Acest volum de biobibliografie este instrumentul care-i oferă și protagonistului posibilitatea unei mai bune cunoașteri de sine, un factor pozitiv pentru unul ca Vlad, care este preocupat de progresul său. Fiecare din noi are nevoie, la o anumită vârstă, de o inventariere sau de o reinventariere riguroasă a activității, a comportamentului, a contribuțiilor... Numărând, cunoscând exact rezultatele, se poate apuca iar de lucru cu un spor de încredere și de control dobândit asupra sa și a ceea ce numim viață, activitate, scris, creație.

*Lidia KULIKOVSKI,
conf. universitar, dr., director adjunct al BM „B.P. Hasdeu”*

Literatura și Arta. 2010, 2 dec., p. 6.